

POMEN ULTRAZVOKA V ONKOLOGIJI

Franc Guna

Kot v večini medicinskih dejavnosti, se tudi ob napotitvi na ultrazvočno preiskavo bolnik pogosto najprej sreča z medicinsko sestro. Vsi poznamo pomembnost prvih stikov, kjerkoli že to je. Od medicinske sestre je torej odvisno, kakšno bo razpoloženje neredko zelo zaskrbljenega preiskovanca, ki največkrat ni prav nič seznanjen s potekom preiskave, na katero je bil poslan.

Da bi mogla sestra bolniku kar najbolj pomagati, mora najprej razumeti njegov problem: poznati mora značaj njegovih težav in potek preiskave. Zato mora pazljivo prebrati napotnico, da bo bolniku lahko posredovala ustrezna navodila, ga poučila o pripravi na ultrazvočno preiskavo in skušala čas preiskave uskladiti z morebitnimi ostalimi postopki, ki jih je predvidel njegov zdravnik.

Praviloma lahko z ultrazvokom slikamo vse organe in tkiva, kjer poti ultrazvočnega snopa ne ovirata kost ali plin. Tako največkrat ne moremo slikati lobanjskega prostora, pljuč in zaplinjenega želodca ali črevesja. Ultrazvočna slikovna preiskava je tomografska preiskava, kar pomeni, da diagnostik, ki drži v roki ultrazvočno sondo, dela z njo poljubne reze skozi izbrane dele telesa ter opazuje in po potrebi slika rezne ploskve. Tako dobi vpogled v strukturo preiskovanega področja. Postopek je podoben rezanju kruha: šele potem ko ga razkosamo, spoznamo njegovo notranjo strukturo.

Za ultrazvočno preiskavo trebuha mora biti preiskovanec tešč najmanj šest ur. V tem času lahko pije le navadno vodo ali čaj, nikakor pa ne mleka, sadnih sokov, penečih ali šumečih pijač.

Naslov avtorja: Franc Guna, dr. med., spec. internist, sonolog,
Onkološki inštitut, Ljubljana

Takšna priprava je potrebna zato, da bi se žolčnik dovolj napolnil z žolčem in postal pregleden, hkrati pa naj bi se izpraznilo tudi črevesje, tako da njegova vsebina ne bi motila preglednosti drugih organov in predelov telesa. Od take priprave moramo seveda odstopiti, če gre za nujna stanja, pa tudi pri bolnikih, ki so zdravljeni z antidiabetiki, še zlasti z insulinom.

Za pregled prostora male medenice ali njenih organov mora imeti preiskovanec napolnjen mehur. S tem se zaplinjeno črevesje v mali medenici razmakne, napolnjen mehur pa deluje kot dober prevodnik ultrazvoka, ker skozenj lahko opazujemo prostor in organe za mehurjem. Preiskovanca moramo natančno poučiti, kdaj in koliko tekočine mora popiti, da bo mehur primerno napolnjen.

Prazen mehur se običajno zadosti napolni, če preiskovanec dve uri pred preiskavo popije 6 - 7 dl navadne vode ali čaja. Takšna priprava pa ni potrebna pri ginekološkem ultrazvočnem pregledu, ko pregledovalec uporablja vaginalno ne pa transkutano sondo. Za pregled površinskih organov in struktur (ščitnica, dojke, testisi...) preiskovanca ni treba posebej pripraviti.

Ultrazvočne preiskave trebuha ni mogoče opraviti takoj po kontrastni preiskavi želodca in črevesja in tudi ne takoj po gastroskopiji, saj uporabljena kontrastna sredstva ter insufliiran plin pri teh preiskavah lahko še nekaj dni motijo preglednost trebuha. Dobro je, da predvideno ultrazvočno preiskavo opravi bolnik pred drugimi preiskavami. Tudi limfografski kontrast moti preglednost limfatičnih regij, zato je ultrazvočno preiskavo pravtako opraviti pred limfografijo.

Naj nazadnje omenim še pomoč medicinske sestre pri ultrazvočno vodenih biopsijah, za kar je potrebna določena mera znanja, ki včasih presega zahtevnost dnevnega sestrskega dela. Vsekakor je potrebna skrbna priprava tako bolnika kot instrumentov, pravilno ravnanje z odvzetim gradivom in, ne nazadnje, vestno opazovanje bolnika po opravljenem posegu.